

Yttrande

Datum
2025-11-20

Diarienummer
3.1.17-14045/2025

Regeringskansliet
Landsbygds- och
infrastruktur-departementet
li.remissvar@regeringskansliet.se

Förhandsbedömning av finansieringsinstrument inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken (SJV utvärderingsrapport 2025:9)

(Ert diarienummer LI2024/02074)

Jordbruksverket har beretts tillfälle att yttra sig över ovan rubricerad förhandsbedömning. Jordbruksverket tillstyrker huvuddragen i förhandsbedömningen och vill belysa vissa aspekter samt lämna synpunkter kring administrativa konsekvenser av ett införande av finansieringsinstrument.

Generella synpunkter

Jordbruksverket instämmer i förhandsbedömarnas övergripande slutsats, om att finansieringsinstrument inte bör införas i nuläget eftersom det inte föreligger något marknadsmisslyckande. Dessutom är tillgången till kapital generellt god för lönsamma investeringar inom jordbrukssektorn och finansieringsgapet är mindre än 1 procent i relation till skuldsättningen.

I det fall att ett finansieringsinstrument ska införas instämmer Jordbruksverket i förhandsbedömarnas slutsatser om att det bör riktas till unga och nya företagare som vill etablera sig. Finansieringsinstrument riktade till unga skulle kunna bidra till att skynda på generationsväxlingen inom sektorn. Jordbruksverket instämmer även i slutsatsen att eventuella finansieringsinstrument bör riktas till företagare som vill investera i utökad eller befintlig produktion.

Ifall finansieringsinstrument ska införas riktad till målgrupperna unga eller nya företagare behöver dock dessa målgrupper definieras. Jordbruksverket ser en risk för en potentiell gränsdragningsproblematik, som kan leda till en osäkerhet kring huruvida man som företagare ingår i målgruppen.

Jordbruksverket ser även att införande av finansieringsinstrument i form av lån eller lånegarantier kan leda till ett ökat risktagande bland lantbrukare, eftersom riskerna bärs av någon annan än den som ska genomföra investeringen. Ökat risktagande kan leda till att skuldbördan ökar och urholkar jordbruksföretagens ekonomi. Finansieringsinstrument kan även driva upp priserna på det som ska

finansieras. Det är osäkert i vilken omfattning och det beror på vilka regler man sätter upp för finansieringsinstrumentet.

I förhandsbedömningen lyfts att jordbruk i de nordligaste länen anses ha störst utmaningar med kapitalförsörjningen, till följd av lägre lönsamhet och att jordbruksmarken har lägre värde. Jordbruksverket bedömer att riktade stöd till norra Sverige är mer effektivt för att bibehålla livsmedelsproduktionen jämfört med ett införande av finansieringsinstrument.

Administrativa konsekvenser av ett införande av finansieringsinstrument

En övergripande synpunkt är att ett införande av finansieringsinstrument skulle medföra en ökad myndighetsadministration, men även administration för andra aktörer som exempelvis banker. Det kan även medföra ökad administration för jordbruksföretagen som behöver lämna upplysningar till flera aktörer. Oavsett om en aktör upphandlas för genomförandet eller om Europeiska investeringsfonden anlitas utan upphandling kommer ett detaljerat avtal att behöva tecknas med aktören och den ansvariga myndigheten. Erfarenheter från Tillväxtverket talar för att avtalstecknandet i sig kommer att kräva medverkan av juridisk specialistkompetens som behöver upphandlas.

Även om en extern aktör genomför finansieringsinstrumentet behöver den förvaltande myndigheten ha personal med erfarenhet av finansmarknaden. Det behövs en personalgrupp på flera personer för att sköta förvaltning, kontroll, rapportering med mera som inte får överlåtas på en extern aktör. Det behövs även IT-stöd för att hantera ett finansieringsinstrument. Mot den bakgrunden sker ett eventuellt införande av finansieringsinstrument med fördel av en myndighet med erfarenhet av finansieringsinstrument, istället för att Jordbruksverket ska implementera detta till en stor kostnad. Med hänsyn tagen till EU-kommissionens förslag om en samlad nationell och regional partnerskapsfond, bör möjligheten till synergier mellan olika politikområden beaktas. Erfarenheten från en del andra medlemsstater är att det tar flera år från beslut tills ett fungerande finansieringsinstrument finns på plats.

Avslutningsvis vill Jordbruksverket framhålla att det finns olika sätt att arbeta för att hantera grundproblematiken i form av bristande lönsamhet och svårigheter att beviljas banklån. Kreditgarantier är ett möjligt verktyg, medan andra verktyg kan handla om ändringar av skatter eller lagar. Även investeringsstöd och riskhanteringsinstrument, som försäkringslösningar för skördeskador, kan utgöra möjligheter att hantera risker och därmed stärka jordbruksföretagens lönsamhet och ekonomiska hållbarhet. Det är därför angeläget att noggrant överväga vilket eller vilka verktyg som är mest effektiva och lämpliga utifrån rådande förutsättningar. Om finansieringsinstrument ska införas behöver man först säkerställa att det utgör

ett ändamålsenligt verktyg. I nuläget ser Jordbruksverket inte att ett införande skulle ge den effekt på grundproblematiken som behövs.

I detta ärende har vikarierande generaldirektören Anna Olofsson beslutat. Stephanie Kindbom har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också chefsjuristen Ida Lindblad Hammar, Andreas Mattisson, Anette Andersson och Emmi Unnerfors deltagit.

Anna Olofsson

Stephanie Kindbom

Yttrandet har signerats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.